

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1155 r.; XIX w.; pocz. XX w.

3. Miejscowość

STARA GÓRA

9. Materiały graficzne

Mapa w skali 1:5000 w zał. nr 1.

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°39'19", E: 16°30'46"

7. Użytkowanie obecne

**mieszkalne
rolnicze**

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: Dorf Gora, villa Gora (1155), Dorf Guhrau (1289), Alt Guhrau (1300, 1310), antiqua Gora (1386), Alt Guhrau (1795, 1830, 1845-1945)

Historia: Wieś o metryce średniowiecznej (pierwsze wzmianki 1155 r.). Pierwotnie należała do biskupstwa wrocławskiego, w 1256 r. przeszła na własność rycerza Goslusa, następnie, w 1288 r. księcia głogowskiego Henryka. Od 1310 r. do czasów II wojny światowej stanowiła dobra kameralne miasta Góra. W k. XVIII w. wśród mieszkańców wsi wymieniano 23 służebnych kmieci, 17 wolnych, 3 omłockowych zagrodników, odnotowano dwa wolne dobra. W 1791 r. na terenie wsi funkcjonowała szkoła. W poł. XIX w. wymieniany jest folwark pański, szkoła, gorzelnia.

W l. 1914-1916 przez wieś z pñ. na pñd. poprowadzono linię kolejową Leszno – Krzelów z przystankiem kolejowym w Starej Górze. Obecnie linia kolejowa nie istnieje.

Miejscowość Stara Góra składa się z dwóch odmiennie rozplanowanych części. Zach część wsi ma układ ulicówki, część wsch. układ owalniczy. Po pñ. - zach. stronie owalnicy, ulokowany jest, stanowiący dominantę w sylwecie wsi, zespół kościelny tj. kościół filialny pw. św. Jakuba pochodzący z XV/XVI w, rozbudowany około 1700 r. oraz cmentarz otoczony murem z II. poł. XIX w. Pomędzy zespołem kościelnym, a drogą rozciąga się teren zielony z okazami starodrzewia. Po pñ. stronie drogi zachowany jest historyczny szpaler drzew. Tradycyjną zabudowę miejscowości tworzą, luźno lokowane po obu stronach dróg zagrody z obiektami pochodzącymi z k. XIX, pocz. XX w. Budynki to w większości skromne obiekty murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, z pokryciem z dachówki karpiówki w kolorze ceglonym, o elewacjach wykończonych tynkiem lub ceglanych. W zabudowie wsi wyróżniają się: budynki zajazdu (?) nr 26-26a-26b, budynek zajazdu nr 33 z XVIII w. rozbudowany w pocz. XX w., pochodząca z 4 ćw. XIX w, zagroda nr 66 rozlokowana wokół czworobocznego podwórza, z domem właściciela z 1888 r ulokowanym w zach. pierzei, wieżowe stacje transformatorowe.

Na terenie wsi znajduje się dość dużo współczesnych budynków mieszkalnych.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowane nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie nieuzasadnionych, wprowadzanie zabudowy w obszary historycznie niezabudowane, w szczególności na zatyla działek, dogęszczanie zabudowy, zlewianie się siedliska Starej Góry z siedliskiem Włódkowa Górnego, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formule, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulaty konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

